

NA
STIČIŠČU
DISKRIMINACIJ

PRAKTIČNE
VAJE

Mostovi med kulturami

Velikost skupine:

poljubno, najmanj 8 udeležencev_k

Trajanje:

45–60 min (20–30 min za navodila in igro vlog, 25–30 min za razpravo)

Potrebščine za izvedbo praktične vaje:

- natisnjene vloge za vse štiri igralce_ke
- papir in pisala za opazovalce, trda podlaga (opcijsko)
- štiri stoli

Tip praktične vaje:

skupinska igra

Uporabljene metode:

igra vlog, skupinska refleksija

Kaj je namen te praktične vaje? Kaj želi mladinski_a delavec_ka doseči?**Kakšne rezultate lahko pričakuje?**

Namen praktične vaje *Mostovi med kulturami* je z udeleženci_kami raziskovati prenos predsodkov v procesu socializacije in vzgoje. Udeleženci_ke bodo razčlenjevali_e sporočila, ki smo jih dobili od lastne družine o ljudeh iz drugih kulturnih ali družbenih okolij. Analizirali_e bodo vrednote, ki se skrivajo za temi sporočili. Na podlagi igranja vlog v tradicionalni slovenski družini bodo spoznali, kakšna je vloga družine pri prenašanju in ohranjanju družbenih vrednot.

Praktična vaja želi spodbuditi širši pogled na svet, pri katerem bodo udeleženci_ke razumeli pomen različnih identitet, ki jih imamo posamezniki_ce, in njihovih presečišč. Razumeli_e bodo, da posameznika_co, ki je diskriminiran_a zaradi več osebnih okoliščin ali identitet hkrati, ne moremo obravnavati zgolj kot »seštevka diskriminacij«, ampak prek nove realnosti, ki se vzpostavi na preseku diskriminacij.

Ali veš?

Igranje vlog je kot hoja v čevljih nekoga drugega, da bolje razumemo, kaj ta oseba doživlja. Ko govorimo o presečni diskriminaciji – ko se ljudje soočajo z več vrstami nepravilnosti hkrati – lahko igranje vlog pomaga razkriti, kako se te izkušnje prepletajo in vplivajo na življenje posameznikov_c.

Igranje vlog omogoča udeležencem_kam, da se vživijo v izkušnje drugih, ki se lahko močno razlikujejo od njihovih lastnih. To lahko pomaga povečati empatijo, razumevanje in ozaveščenost o izkušnjah in izzivih, s katerimi se soočajo ljudje iz manjšinskih in marginaliziranih skupin.

- **Razvoj empatije:** Igranje vlog spodbuja udeležence_ke, da razmislijo o perspektivah, čustvih in izkušnjah drugih. To lahko privede do globljega razumevanja in večje empatije do ljudi, ki se soočajo s presečno diskriminacijo.
- **Ozaveščanje o predsodkih in stereotipih:** Igranje vlog lahko razkrije, kako predsodki in stereotipi vplivajo na dožemanje in obravnavanje drugih. To ozaveščanje je prvi korak k razbijanju teh vzorcev.
- **Izboljšanje komunikacijskih veščin:** Udeleženci_ke se učijo, kako izraziti svoje misli in čustva ter kako učinkovito komunicirati o občutljivih temah. To je ključno za naslavljanje in reševanje konfliktov, povezanih s presečno diskriminacijo.
- **Spodbujanje kritičnega razmišljanja:** Igranje vlog spodbuja udeležence_ke, da kritično analizirajo družbene strukture in sistemske neenakosti, ki prispevajo k presečni diskriminaciji. To lahko vodi do boljše razumevanja kompleksnosti teh vprašanj.
- **Opremljanje za zagovorništvo:** Z izkušnjami, pridobljenimi skozi igranje vlog, se udeleženci_ke lahko bolje opremijo za zagovorništvo in podporo marginaliziranim skupinam.
- **Gradnja skupnosti in solidarnosti:** Skupne izkušnje igranja vlog lahko ustvarijo občutek skupnosti in solidarnosti med udeleženci_kami iz različnih ozadij, kar je ključno za boj proti diskriminaciji in gradnjo vključujoče družbe.

Pomembno pa je, da pristopamo k igri vlog s spoštovanjem in občutljivostjo. To pomeni, da moramo biti pozorni na to, kako se drugi počutijo med igro, in se po njej pogovoriti o tem, kar smo se naučili. S tem zagotovimo, da je izkušnja pozitivna in poučna za vse vpletene.

Načrt praktične vaje

- Pred izvedbo praktične vaje natisnite list z vlogami. Štiri osebe dobijo vsaka svojo vlogo.
- Udeležencem_kam pojasnite, da poskušamo z igro vlog raziskati vlogo družine pri prenašanju in ohranjanju predstav o ljudeh, ki pripadajo drugim družbenim ali kulturnim skupinam.
- Udeležencem_kam pojasnite, da potrebujete štiri prostovoljce za igro vlog.
- Igralcem_kam razdelite po eno kartico z opisom njegove/njene vloge. Imajo tri minute, da se pripravijo.
- Medtem, ko se igralci_ke pripravljajo, pripravite prostor. Štiri stole postavite v polkrog, ki naj bo obrnjen proti opazovalcem_kam (občinstvu). Udeležencem_kam pojasnite, da se nahajate v dnevni sobi, kjer bo potekal družinski sestanek.
- Opazovalci_ke naj si zapisujejo trditve, ki jih posamezni_a igralec_ka vloge uporabi.
- Igra se lahko začne. Glede na čas, ki ga imate na voljo, se odločite, kako dolgo boste gledali prizor. Igranju vlog namenite vsaj 15 minut.
- Po zaključku igranja vlog povabite igralce_ke, da povedo, kako so se počutili. Potem naj vsak opazovalec_ka prebere trditve, s katerimi so igralci_ke poskušali prepričati soigralce_ke.
- Sledi razprava z vsemi udeleženci_kami. Lahko jo vodite s pomočjo spodnjih vprašanj. Bodite pozorni, da vsi_e udeleženci_ke, ki to želijo, dobijo možnost podajanja mnenja.

Vprašanja za razpravo:

1. Vas je kombinacija osebnih okoliščin katere od vlog presenetila? Zakaj?
2. So bili argumenti podobni tistim, ki jih slišiš v svoji družini?
3. Bi bilo drugače, če bi bila fant in dekle Slovenca?
4. Bi bilo drugače, če bi fant pripeljal domov dekle, namesto da je dekle pripeljalo domov fanta?
5. Kaj bi se zgodilo, če bi dekle povedalo, da ima odnos z drugim dekletom?
6. Kaj bi se zgodilo, če bi fant predstavil svojega fanta?
7. Je imela katera vloga zaradi osebnih okoliščin ali pa zaradi skupka osebnih okoliščin privilegij?
8. Katera od vlog je zaradi preseka različnih diskriminacij pristala v novi realnosti diskriminacije?
9. So takšni konflikti še vedno pogosti ali so le še stvar preteklosti?
10. Kako bi lahko konflikte v zgodbi rešili?
11. Se vam je kaj takega že zgodilo oz. ali morda poznate koga, ki je doživel_a kaj podobnega?
12. Kaj ste se novega naučili ali spoznali v tej praktični vaji? Kako boste pridobljeno znanje uporabili v vsakdanjem življenju?
13. Kako nam ta praktična vaja lahko pripomore do boljšega razumevanja presečne diskriminacije?

Nasveti za mladinskega delavca_ko

- Če je le mogoče, priporočamo, da za praktično vajo porabite dlje časa. Dodaten čas namenite poglobljeni razpravi. Večja kot je skupina, več časa namenite razpravi. S tem boste omogočili, da bodo slišana vsa mnenja.
- Navedena vprašanja za razpravo so zgolj v pomoč in orientacijo. Spodbujamo vas, da dodate svoja, predvsem pa, da se odzivate na komentarje udeležencev_k.
- Praktična vaja je izvedljiva v zaprtem prostoru ali na prostem. Kadar jo izvajate na prostem, poskrbite, da je čim manj motenj (hrup, vremenske razmere ...).

(Ideje za praktično vajo smo dobili ob aktivnosti Ugani, kdo prihaja na večerjo v priročniku *Izobraževalni priročnik »Vsi drugačni – vsi enakopravni«, Svet Evrope, druga izdaja*. Ljubljana, 2004. Dostopnem na: https://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/PRAVNE_PODLAGE/Mednarodne_konvencije_-_Svet_Evrope___DRUGO/ECRI/Izobrazevalni_prirocnik_-_Ideje-pripomocki-metode_za_medkulturno_izobrazevanje.pdf)

MOSTOVI MED KULTURAMI – opisi vlog

HČI

Lara Novak je mlada, izobražena ženska iz Slovenije, ki se zaljubi v mladeniča iz druge kulture. Je simbol odprtosti, sprejemanja različnosti in želje po življenju po lastnih izbira, tudi če te odločitve nasprotujejo družinskim pričakovanjem ali tradicionalnim vrednotam. Lara se sooča s konfliktom med lastno srečo in željo po ohranitvi dobrih odnosov z družino. Njena odločitev, da želi živeti s fantom iz druge kulture pred poroko, izziva ne le družinske vrednote, ampak tudi širše družbene in katoliške norme, s katerimi je bila vzgojena. Lara se sooča s težkim bojem za svojo avtonomijo, hkrati pa si prizadeva ohraniti odnose znotraj družine, ki ji je pomembna.

Ti začneš igro vlog. Doma poveš, da boš živila s fantom Samom. Poskušaj braniti svojo odločitev in povej, da boš kljubovala predsodkom do odnosov med mladimi, še zlasti do odnosov med mladimi, ki prihajajo iz različnih kultur. Z bratom sta tesno povezana. Mama je ljubeča, oče pa ima strog odnos do tebe. Verjameš v Boga.

MOSTOVI MED KULTURAMI – opisi vlog

OČE

Marko Novak, oče tradicionalne slovenske družine, se znajde v vrtincu skrbi, saj poleg hčerkinе odločitve težko prenaša tudi grožnjo izgube službe. Kot glava družine, ki se močno drži katoliških in kulturnih tradicij, Markovo nasprotovanje hčerini odločitvi izhaja iz strahu pred neznanim in želje po zagotavljanju družinske stabilnosti v negotovih časih.

Si glavni v družini in ne odobravaš hčerkinega razmerja. Predstavljaš moralno večino in ti ni vseeno, kaj bodo rekli ljudje. Hčerko imaš rad, a si prepričan, da bi takšno razmerje lahko okrnilo tvoj ugled in ugled družine. Verjameš, da bi lahko zaradi takšnega škandala dokončno izgubil službo. Sicer nisi rasist in vsak mesec finančno podpiraš botrski program za revne afriške otroke. S sinom se bolj redko pogovarjaš, skrbi te, ker se drugače oblači.

MOSTOVI MED KULTURAMI – opisi vlog

MATI

Ana Novak, mati tradicionalne slovenske družine se trudi najti ravnovesje med podporo svoji hčerki in ohranjanjem družinskega ugleda ter vere. Je bolj odprta do sprememb kot njen mož, a kljub temu čuti pritisk družbenih pričakovanj. Ana se sooča z izzivom, kako nuditi podporo družinskim članom v okoliščinah, ki so v nasprotju z njenimi verskimi prepričanji in družbenimi pričakovanji. Še posebej, ko se zaveda moževih skrbi glede zaposlitve in sina, ki se sooča z lastnimi težavami. Njena vloga v družini je most med tradicijo in spremembo. Boji se za ugled družine v lokalni skupnosti in se ukvarja z možnimi negativnimi reakcijami sorodnikov in sosedov.

Hčer imaš zelo rada, ne razumeš pa, kako ti je mogla storiti kaj takega. Kaj pa bodo sosedje rekli! Svojega moža podpiraš v vsem, kar reče. Hčerki ne groziš, bolj ti je žal zaradi bolečine, ki ti jo povzroča. Prepričana si, da jo bo Sam zapustil in da bo zelo trpela. Ne razumeš, kaj si lahko naredila narobe v vzgoji, da si si zaslužila takšne otroke. Rada kuhaš, pri tem pa spoznavaš različne jedi drugih kultur. Mož in otroke imaš zelo rada.

MOSTOVI MED KULTURAMI – opisi vlog

SIN

Jure Novak je dijak, ki se še ni razkril kot homoseksualec. Počuti se še bolj izoliranega v okolju, kjer so verske vrednote in tradicionalna pričakovanja močno prisotni. Njegova lastna bitka z identiteto in strah pred zavračanjem ali diskriminacijo v družini, ki je že obremenjena z drugimi izzivi, razkriva notranji boj, s katerim se sooča. Strah ga je zavrnitve družine. Želi si življenja, v katerem bi lahko bil sprejet tak, kot je.

Načeloma ti je vseeno, če sestra hodi s fantom iz druge kulture. Zavzemaš se za to, da se imajo ljudje pravico svobodno odločati o lastnih razmerjih. Ko pa mama reče, da bo Sam prav gotovo zapustil Laro, pomisliš, da jo morda izkorišča. Morda pa je res premlada za kaj takšnega? Skrbi te zanjo in rad bi jo zaščitil. Si odprte narave. Rad imaš svoje družinske člane. V cerkev hodiš po navadi.

MOSTOVI MED KULTURAMI

(pripomoček za mladinskega_o delavca_ko)

Družina Novak, tradicionalno vezana na svoje kulturne in verske običaje, živi v manjšem slovenskem mestu. Družina sestoji iz očeta Marka, mame Ane, hčerke Lare in sina Jureta. Lara, ki je končala fakulteto, se zaljubi v Sama, mladeniča iz druge kulture, ki je pred kratkim prišel študirat v Slovenijo.

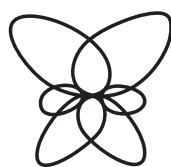
Larin odnos s Samom hitro postane resen, in kmalu izrazi željo, da bi se preselila k njemu in začela skupno življenje. Konflikt nastane, ko družina Novak izve za njene načrte. Na površje privrejo predsodki, povezani ne le z medkulturnimi razlikami, ampak tudi s spolnimi vlogami in pričakovanji, ki jih družina ima do Lare.

Oče Marko je zaskrbljen zaradi kulturnih razlik in vpliva, ki bi ga lahko Samova kultura imela na Laro. Mama Ana, čeprav nekoliko bolj odprta do ideje, se boji, kaj bodo rekli sorodniki in sosedje, kar odraža skrb za družbeno mnenje in ugled družine. Brat Jure je razpet med podporo sestri in zvestobo družinskim vrednotam.

Sam, Larin partner, stoji v središču konflikta, saj njegova kultura in odločitev, da želita z Laro živeti skupaj pred poroko, izzivata katoliške vrednote družine Novak. Sameva prisotnost in odnosi z Laro služijo kot katalizator za razkritje in soočanje z globoko zakoreninjenimi predsodki in strahovi v družini.

Lara se tako sooča z večplastno diskriminacijo: kot ženska se pričakuje, da bo sledila tradicionalnim vlogam in se ne bo "oddaljevala" od družinskih vrednot s tem, da bi živela z nekom pred poroko, še posebej iz druge kulture. Medkulturni vidik dodaja dodatno plast predsodkov, saj družina in morda tudi širša skupnost izražajo skepticizem do tujih kultur in njihovih običajev.

Vsak član družine Novak se sooča z lastnimi dilemami in predsodki, ki izhajajo iz prepleta kulture, vere, spola in osebnih identitet. Skupaj tvorijo sliko družine, ki je na preizkušnji, ko se mora soočiti z lastnimi omejitvami in predsodki, da bi našla pot naprej skozi razumevanje, sprejemanje in ljubezen. Za Laro to pomeni borbo za svojo neodvisnost in pravico do izbire partnerja ne glede na kulturno ozadje, medtem ko mora družina razmisliti o svojih vrednotah in predpostavkah, ki vodijo njihovo odzivanje na Larino odločitev.

NA
STIČIŠČU
DISKRIMINACIJ

Delovni list je del e-usposabljanja Presečna diskriminacija v mladinskem delu, ki ga je pripravil Forum za enakopraven razvoj v sodelovanju s projektnimi partnerji Zavod Global, Nosotras Onlus in Asociația Pro Democratia. Financirala Evropska unija. Vendar so izražena stališča in mnenja zgolj stališča in mnenja avtorjev_ic in ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije ali Nacionalne agencije. Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti Nacionalna agencija.